

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

‘Ο θείαςος Μυράτ κι’ ο νέος Μυράτ: ‘Ο νέος Μυράτ βέβαια δέν είνε από τούς θεατρίνους, πού τούς ευνόησε ή τύχη στήν πρώτη τους εμφάνιση. Τόν αναγχείλανε πώς γύρισε από τή Γερμανία και στήν πραγματικότητα γύρισε από τά Τρίκκαλα.

Ήταν άπαραίτητο και γι’ αυτόν και γιά μās νά τόν ξαναδοίμε και τόν ξαναείδαμε σ’ ένα έργο, πού έλλοιπε νά είχαμε δει παιγμένο κανονικά και μελετημένα.

Πρωτόπαίξε ο νέος τó ρόλο τού Ράιστ στήν επαρχία και ξέρούμε πώς μπορεί δάρακι ένας ήθοποιός νά δγάλη μονομερτικά ένα ρόλο στήν τσούρνά, τούτο όμως ώφελεί τήν επιχείρηση μόνο και όχι τόν ήθοποιό. Τό διαστικό άνάθεμα και τό νά μάθι κανείς τό μέρος του διαστικά μās τόν κάνει άμέσως αντιπαθητικό και ή έπιμέλεια τού γιού Μυράτ τόν έκανε φυσικά νά μās τά πει τά λόγια του αξιόλογα’ όμως ο πατέρας του, μέ τά τριάντα του χρόνια στή σκηνή, θά έπρεπε νά μās τόν παρουσιάσει: σ’ ένα καινούργιο έργο, γιατί τότε θά τόν έλέπαμε σέ μία φυσιολογική εμφάνιση και θά ήτανε ή μελέτη του άνάλογη μέ τή μελέτη τών άλλων ήθοποιών και είνε γνωστό, πόσες δάαντες δίνει τό δέσιμο, πού γίνεται στίς κανονικές πρόδεις και πόσο καλύτερος δείχνεται ο καλός ήθοποιός μέσα σέ τέτοιον σύνολο.

Καιρός, φυσικά, θά ήπρχε γιά κανένα καινούργιο έργο, αλλά οι θεατρίνοι σπανίως έλέπουν καλά τό τί τους συμφέρε. και είνε όλοι τους μεγάλοι γιά νά κάνουν τόν καιρό νά περνάει άδίκια.

Οι παραστάσεις πόνανε και τό πέσιμο δέν ήτανε χρήσιμο ούτε γιά τή φήμη τού γιού, μέ ούτε και τού πατέρα, γιατί έκανε τούς εχθρούς του νά λένε ότι χωρίς τή Μαρίνα δέν μπορεί νά γίνει τίποτα.

Γενικά ο κ. Μυράτ έχει σημαντικά προσόντα γιά τή σκηνή: εμφάνιση, εύπρεια, ένα τόνο στή φωνή πολύ συμπαθητικό και θά μπορούσε νά είνε ο καλύτερος τύπος τού σύγχρονου νεαρού ‘Αθηναίου. Προς τό παρόν όμως αυτά μένουν προσόντα και αυτόν τόν καρόν ίσως δέν είνε προσιτάσιμος γιά πολλούς θεατές. ‘Ο καιρός, πού ξεκαθαρίζει όλα τά πράγματα, εύχόμαστε νά ξεκαθαρίσει και τό ζήτημα τούτο και νά μās προσφέρει ένα θεατρίνο, πού γιά τούς ρόλους τών έραστών, θά μās δώσει ένα λαμπρό συμπλήρωμα και μία εύχάρστη απόχρωση δίπλα στόν δανόραμη και στό Μουσούρη.

Λένε ακόμη ότι ο νεαρός Μυράτ σπουδάζει και σκηνοθεσία. Δέν ξέρω ποιά είνε τά ιδιαίτερα τής σκηνοθετικής, ούτε πόσον καιρό χρειάζεται κανείς γιά νά τήν μάθει. ‘Ας είνε όμως νά τού έχουν φτάσει τά δύο χρόνια και νά έχει γίνει αληθινός επιστήμονας σκηνοθέτης, χωρίς νά μās ξεφουρνίσει στό μέλλον έκατες τις δυσάρεστες εκπλήξεις, πού μās ξεφουρνίζουν οι διάφοροι κομπογιαννίτες τής σκηνοθεσίας.

Καταλαβαίνω πολύ καλά τί σημασία έχει γιά τήν πρόοδο τής ζωής ή αξία τού άτομου’ όμως εδώ στό θέατρό μας τό μεγαλύτερο ρόλο τόν παίζει ή καταφεύζουσίνη μέ τή βοήθεια τού εύκολοίκανοποίητου άρριτισμού, πού κάνει στό τέλος τούς ιδεολόγους νά γλυκαίνονται και νά γχαριστιούνται, πού γίνεκανε υπάλληλοι και τρόφιμοι τού Δημοσίου Ταμείου.

‘Αλλά μακάρι, στό νέο Μυράτ πιά στήν ατομική του αξία, νά τού δώσει ο θεός και κάμψη άτιμία και κάμψη προσηχιά, τόση μονάχα, όση θά τού χρειαστεί γιά νά βοηθήσει κι’ αυτός στόν τόπο μας τήν τέλεια τέχνη, πού λέγεται θέατρο.

‘Αν όμως είνε αξιόλογος και μένει και άγνός θά δει τόν άπύτο του συντημένο μαζί μέ όλες μας τις έλπίδες, πού πάντα τις διορίζουμε σέ όποιον μās ήπορχεθεί πώς κατέχει τή θεατρική επιστήμη.

Κι’ έτσι, γιά τούτο, άς μού επιτραπεί νά σημειώσω ότι ένας δημοσιογράφος έγραφε πώς ο νέος Μυράτ δέν έπρεπε νά εμφανιστεί σέ ρόλο, πού έπαιξε άλλοτε ο κ. Μινωτής’ ήθοποιός, πού θά μπορούσε δικαίωτα κανείς νά στηρίξει πολλές έλπίδες σ’ αυτόν, όμως δέν έπρεπε ο καρός του άκόμα γιά νά μήν μπορεί άλλος νά παίξει τούς ρόλους του. Χαρακτηριστικό όμως και τούτο γιά τήν διάθεση, πού γράφουν οι δημοσιογράφοι τή θεατρική κριτική.

ΟΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ «...Οί μὲν καλοί, οί δὲ μέτριοι, ἀλλ’ ὅλοι ἔμοιαζαν ὄχι μὲ Βριτανούς».

(«Εστία» 27 Νβρ. 1930)

‘Εξώ πρέπει νά σταθούμε λιγάκι’ ερισκόμαστε μπροστά σ’ ένα ζήτημα, πού σ’ αυτό τήν παθιάζον όχ. μόνο οι άνεύθυνοι ερασιτέχνες, αλλά και οι πύ ειδικοί.

Παίζεται τό «Τέλος τοῦ ταξιδιοῦ» καί οἱ θεατρίνοι δέν εἶναι «εὐρανοί».

Σήμερα οἱ μορφές, ποῦ προσπαθοῦνε μέ αὐτές νά ἐκφράσουν οἱ καλλιτέχνες, τήν ἀπάντησι ποῦ ἔχουνε νά δώσουν στίς ἀντυπώσεις τους καί στίς σκέψεις τους, δέν ζητᾶνε καθόλου νά παραστήσουν, καθὼς ξέρουμε, τό ἀντικείμενο, καθὼς μᾶς φαίνεται ὀλικά, ἐξωτερικά, δέν ζητᾶνε νά μᾶς θυμίσουν τή σιλουέτα του, ἀλλά περιφρονώντας ὅλους αὐτούς τοῦς ρεαλισμοῦς ζητᾶνε νά μᾶς παρουσιάσουν τήν οὐσία του καί εἰδικά τό νά προσηλωθῇ κανεὶς σέ μιά φωτογραφία εἶναι κάτι, ποῦ ἐπαράσθηκε πιά καί ποῦ ἔλαμπε πρὶν 40 χρόνια — καί πολύ σωστό τότε, ποῦ ἡ ἐκφραση ἐμποδίζοτανε πιά, σέ ἔξισομα τοῦ ρομαντισμοῦ. Τά ἡθογραφικά στοιχεῖα χερρίζεται μονάχα ὥς τίς μέρες μᾶς ἡ καθυστέρησι μέτε ἑλληνική παραγωγή, ἡ θεατρική καί ἡ ἄλλη.

Παίζοντας λοιπόν οἱ θεατρίνοι ἔργον μέ ἥρωες Ἀγγλους, ἔχι μόνο δέν εἶναι ὑποχρεωμένοι νά μιμηθοῦνε τοὺς ἀγγλέζους στήν ἡθογραφική τους ἐμφάνισι, ἀλλά καί τοὺς ἀπαγορεύεται τοῦτο στόν καιρὸ μᾶς, ἐκτός ἂν πρόκειται γιὰ κανένα ἀγγλέζο σέ «Πικ-νίκ» τοῦ Σακέλλαριδῆ ἢ γιὰ κανένα μυθωμένο αὐτῇ στήν ἐπιθεώρησι.

Ὁ σκοπὸς εἶναι νά φανεῖ σέ κάθε περίστωσι ἡ οὐσία τοῦ ἔργου. Καί μιά φορά ποῦ σέ «Τέλος τοῦ Ταξιδιοῦ» πᾶρχει καί παραυπάρχει μεγάλη οὐσία, θά κοιτάζουμε νά τήν δώσουμε αὐτῇ. Τώρα ἂν τοῦτο δέν ἔτυχε νά συμβεῖ οὔτε στίς πρώτες παραστάσεις, οὔτε στήν ἐπαναλήψῃ, αὐτό εἶναι ἄλλο καί ἄλλο εἶναι ἡ περίφημη ἀπαιτήσι νά ἀλλάξει ἐθνικότητα ὁ θεατρίνος σέ κάθε ἔργον.

Τό ἐλάχιστον π.χ. τοῦ κ. Μυράτ, τοῦ πατέρα, δέν ἦταν πῶς δέν ἐρωαζέ με Ἀγγλο, ἐπειδή δέν εἶναι οὔτε φηλός οὔτε ξανθός, παρὰ πῶς τό παίξιμό του δέν μᾶς ἔδωκε τήν ψυχὴ τοῦ ἥρωα του, ὅπως δέν μᾶς ἔφερε καμιά συγκίνησι ἡ ἐκτακτὴ κορμοστασιά τοῦ κ. Ροζάν με τῇ νεανικῇ μερούκα, ὅταν τό πρωτόπαίξε τό Στάινου.

Ἡ Μαρίκα στήν Ἠλέτρα δέν ξέρω ἂν νοιάξει με ἀρχαία προστοιχικὴ γυναίκα τῶν Μυκηναίων, οὔτε καί με νοιάζει, οὔτε καί καταδεχόμενι νά τό ἐξετάσω εἶναι Ἠλέτρα — καί φτάνει.

Ἡ Κυδὴλ στήν Ἀνθή δέν με νοιάζει ἂν εἶναι Γραικοί, εἶναι ἡ Ἀνθή, ἡ ἡρωίδα τοῦ Ἀντρέγιερ, καί φτάνει καί περισσεύει.

Ὁ ἀξέχαστος Θωμάς Οἰκονόμου ὄνειρευότανε νά παίξει Ρωμαῖο καί Ἀῆρ καί στοὺς δύο αὐτοὺς ρόλους, ποῦ εἶναι τόσο ἀντίθετοι, θά ἦταν ἔξοχος, ἂν καί τό σῶμα του δέν ἦταν οὔτε σάν τοὺς ἠρώους τοῦ κινηματογράφου, οὔτε σάν τοὺς μυθ.κ. εὐσεβιστάδες.

Μέ αὐτὰ χρετίζεται καί ἡ διανομὴ τῶν ρόλων ἀνάλογα καί τῇ σοματικῇ διάπλασι τῶν ἡθοποιῶν.

Καί τοιμᾶνε μερικοὶ ἱερόσυλοι νά λένε ἐπὶ ἡ Μαρίκα φαίνεται γασμαμένη καί πῶς ἡ Κυδὴλ χόντρησε καί τοὺς πειράζει.

Τι σημασία μπορεῖ νά ἔχει ἂν τό πρόσωπο τῆς Μαρίκας ἄλλαξε λίγο ἢ ἂν τό πρόσωπο τῆς Κυδὴλς ἔχει στρογγυλευταί. Τό μεγάλο τους ταλέντο μᾶς ἐνδιέφερε: αὐτοὺν τό φανερώμα εἶναι, ποῦ μᾶς ὁδηγεῖ στίς παραστάσεις τους. Ἡ τέχνη τους.

Ἡ Μαρίκα σέ «Ντιμπούκ», (ὄχι, πονοκέφαλος, τι ἤθελα νά τό θυμηθῶ!) ἐρωαζέ ἀπάνω στή σκηνὴ μέ τό παίξιμό της σά νά εἶχε τήν ἡλικία καί τήν ἐμφάνισι τῆς Ἀλίκης. Μὲ τῇ βοήθειᾳ τῆς τέχνης. Καί στή «Μαρκησία», μιά ἑσπερινὴ κομωδία, μέ τῇ βοήθειᾳ τῆς τέχνης ποῦ πολύ, ἡ Κυδὴλ ἦταν ἐρμηνεύοντας τό ρόλο της, ἡ ἠραιότερα γυναίκα τῆς γῆς. Κορμιά στητὰ καί καμαρωτὰ χρειάζονται οἱ συμπεράτες καί οἱ μπαλαρίνες.

Ἔτσι λοιπόν καί ὁ «κριτικός» ἔρθηκε πῶς τό ρόλο τοῦ φαγὰ θά ἔπρεπε νά τόν κάνει ὁ κ. Γληνός καί τὸ δάσκαλο ὁ κ. Βολάνης.

Ὁ κ. Γληνός ἐπαίει τό ρόλο τοῦ Ὅσμπορν μέ μιά μοναδικὴ ἐπιτυχία κι' ὁ «κριτικός» δειχνεῖ πόσο φαίρει τό θέατρ., ἀπὸ καθέτα καί λέει ὅτι ἔπρεπε νά τοῦ πάρουν τό ρόλο, καί νά τόν δώσουν στόν κ. Βολάνη, πρῶτα, ποῦ δέν θά γινότανε καί στόν χειρότερο κορίτσι σάν εἶχε πρωτοπαίξει αὐτὸς κάτι τι.

Ὁ κ. Γληνός λοιπόν ἦτανε στή θέση τοῦ παίζοντα τόν Ὅσμπορν, ὅσον κι ἂν τόν θέλει λιγνὸ «κριτικός». Δέν πρέπει, λέει, νά εἶναι χοντρός ὁ Ὅσμπορν (ὁ κ. Γληνός δέν εἶναι καθόλου χοντρός), γιὰτι εἶναι ἄνθρωπος τοῦ σπέρ. Μά ὁ ἴδιος ὁ Ὅσμπορν λέει ὅτι σὰ παλαιότερα χρόνια μόνο πῶ νέος, ἔλαβε μέρος σ' ἀθλητικὰ γιὰ νά κάνει τό διατιττῇ, ἐρασιτεχνικὰ δέν ἦταν λοιπόν ἀνάγκη νά τοῦ κάνει φιλόλογη σιλουέτα ὁ ἀθλητισμός του αὐτός, ἀπὸ ὑπάρχουν σῆμα καί ἀθλητὰς μέ ἡράκλειο σῶμα. Καί γιὰ νά μᾶς ἐκπλήξει περισσότερο, λέει ὅτι «ἐποδὴχτες παίζεται: τὸ ἔργον — δηλαδὴ — ἀπανταχοῦ τῆς οὐκουμέ-

